

గూటిలో చిలక

ప్రొద్దున్నే లేచి పళ్ళు తోముకుంటున్నాను. మా ఇంటికి నాలుగిళ్ళవతల నుంచి ఏడుపులూ, పెడబొబ్బలూ వినిపించాయి. ఏమిటో చూడమని వాకిట్లోకి వచ్చాను. నారాయణ ఇంటిముందు జనం గుమిగూడివున్నారు. ఏం జరిగిందో నాకు బోధపడలేదు. ఇంతలోనే అమ్మ వచ్చింది అక్కణ్ణుంచి.

“ఏమిటమ్మా ?” అన్నాను ఆత్రంగా.

“ఏముంది ? నారాయణ భార్య పోయింది” అన్నది అమ్మ.

“ఏమయిందేమిటి ?” అన్నాను ఆశ్చర్యంగా.

“నీదంతా మరీ చోద్యం. ఆ పిలకి భూమ్మీద నూకలు చెలాయ్, పోయింది నిందలేందే బొందెపోదని ఏవో కారణాలుంటాయి. మొన్నబాగానే వుంది. నిన్న జ్వరం ఇవ్వాల పోయింది. ప్రాణం పోకడా, వాన రాకడా ఎవరికి తెలుస్తుంది ? ప్స్ !” అమ్మ పెళపెళా వేదాంతం వల్లించింది.

గూటిలో చిలక ఎందుకు ఎగిరిపోయిందో అడక్కుడదు. అడిగినవాడు అజ్ఞానికింద జమ ! నిజమే మరి. బుర్రలోకి కొంచెం వేదాంతం దట్టిపే ఎక్కడి కక్కడ సరిపెట్టుకోవచ్చు. ప్రతి సంఘటనకి, కారణాలు వెతకడమనేది అశాంతిని కొనితెచ్చుకోవడంతప్ప మరేంకాదు. అశాంతి కొనితెచ్చుకొనేవాణ్ణి అజ్ఞానేంఖర్మ. అడ్డగాడిద అన్నా చెలుతుంది.

నారాయణ భార్య పోయిందని విన్నాను. వెంటనే నాకు మా సుబ్బులు జాపకానికి వస్తోంది. తిగ కదిపితే డొంకంతా కదిపినటు—దాని వెనక అనేక సంఘటనలు జాపకానికి వస్తున్నాయి. ఎంత వద్దనుకున్నా, దాని జాపకాలు నన్ను వదలవు. వెంటాడుతూనే వున్నాయి.

సుబ్బులు నాకు చెల్లెలు, అమ్మకి మేం ముగురు మగబిడలంతర్వాత అది కలిగింది. నా వెనకనే అది పుట్టింది గనక దాని చిన్నతీనం

నాకూ చిన్నతనమే అయినా అది చిన్నతనంలో ఎట్లా వుండేదో నాకు ఇప్పటికీ జాపకమే:

పెద్ద పెద్ద కళ్ళూ, ఎర్రగా, ముద్దుగా, బొద్దుగా ఉండేది. అమ్మ తప్ప మిగతా వాళ్ళమంతా దాన్ని 'దుబ్బులూ' అని పిలిచేవాళ్ళం. పసిది, దానికేం తెలుసు: ఎట్లా పిలిచినా పలికేది. అమ్మ మాత్రం వింటే కోప్పడేది. "ఎందుకురా దాన్ని అట్లా పిలుస్తారు: చిన్నప్పుడు దానిలాగే మీరూ రుబ్బుడు గుండులా ఇంతలావు వున్నారు" అని.

తల్లి ఆరోగ్యంగా వుండాలేకాని, చనుబాలకు కంట్రోలు లేదుగదా కడుపు నిండా తాగుతారు. భయం, దిగులూ లేదు. పసిపిల్లలు ఎందుకుండరు లావుగా.

మందంగా వున్నవారు, కాస్త మంద బుద్ధులుగా ఉంటారని కొందరంటారు. కానీ, మా దుబ్బులు విషయంలో మట్టుకు అది నిజంకాదు. అది చాలా చురుకెంది. కరుకెంది కూడా. నేను మూడో క్లాసులో వున్నప్పుడు, అది ఒకటో క్లాసులోవుంది. ఐదో క్లాసులో ఇదరం కలుసుకున్నాం.

ఇదరం ఐదో క్లాసులో వుండగా ఒక సంఘటన జరిగింది. ఆ సంఘటన నీనో, మొనో జరిగినటుంది. టీచరు నన్ను ఏదో ప్రశ్న అడిగాడు. నేను చెప్పలేక పోయాను. సుబ్బుల్ని అడిగితే, అది తక్కిమని జవాబు చెప్పింది. సుబ్బుల్ని నాకు ముక్కు చెంపలు వెయ్యమన్నాడు టీచరు. అది మొదట మోరాయించింది. కాని టీచరు కళ్ళురిమి గదిమే సరికి తప్పించుకోలేక పోయింది. బెరుకుబెరుకుగానే వచ్చి ముక్కు చెంపలు వేసింది. అది చూసి క్లాసు క్లాసంతా గొల్లున నవ్వారు, అప్పుడు నా స్థితి ఎట్లా వుంటుందో ఎవరైనా వూహించవచ్చు. టీచర్ని కైమా కొడదామనిపించింది. మా దుబ్బులు ముండని నమిలి మింగేద్దామనిపించింది. బెల్ కొట్టగానే గబగబా బయటకు వెళ్ళి నిలబడ్డాను. మా సుబ్బుల్ని ఎట్లా చితకతన్నాలో, మనసులో ఒకటి రెండుసార్లు రిహార్సులుకూడా చేసుకున్నాను. అది దగ్గరకు వచ్చింది. నేను చెయ్యికూడా ఎత్త లేదు.

గొలుమని ఏడుపు లంకించుకుంది. దాన్ని సముదాయించడానికి తాతలు దిగివచ్చారు. నాకు జరిగిన అపమానానికి, నాకంటే అదే ఎక్కువ బాధ వడింది.

ఆ యేడు నేనూ, సుబ్బులు ఇద్దరం ఐదోక్లాసు పాసయ్యాము. నాన్న నన్ను హైస్కూల్లో చేర్పించాలనుకున్నాడు. సుబ్బులు తనూ చదువుతానని మంకుపట్టు పట్టింది. మా ఊళ్ళోవున్న కన్వెంట్ క్రిస్టియన్లు కొంతమంది తమ పిల్లల్ని మిషనరీ స్కూళ్ళలో చదివించేవాళ్ళు. ఆ పిల్లలతోపాటు హైస్కూల్లో చదవాలని దానిపట్టుదల. నాన్న యిష్టపడ లేదు. దానికి ఎంత ఉక్రోశమొచ్చిందో ఏమో, ఒక రోజంతా అన్నం నీళ్ళు ముట్టుకొనివుంటే ఒట్టు! అమ్మ ప్రాణం పాయసం వుడికినట్టు వుడికిపోయింది. “ఈ హఠయోగిముండ హఠం సాధిస్తోంది. నీళ్ళుకూడా ముట్టక చచ్చేట్టుంది. పోనీ వెళ్ళి చదువుకోనివ్వండి.” అంటూ అమ్మ గట్టి సిఫార్సే చేసింది. నాన్న ఒప్పుకోక తప్పలేదు.

దాని సంబరం చూడలేతప్ప చెప్పడానికి వీలేదు. బట్టలూ, అవీ సిద్ధమయ్యాయి. దానికి బట్టలు ఖర్చు తప్ప చదువు ఖర్చు ఏమీ లేదు. నామమాత్రంగా డబ్బు తీసుకుని, అన్నంపెట్టి చదువు చెప్పేవాళ్ళ మిషనరీలు.

హైస్కూల్లో చేరాక. ఎండాకాలం సెలవులో తప్ప దాన్ని చూడటం వడేదికాదు. దూరా బారమనో ఏమో, మధ్యలో సెలవులకి వచ్చేది కాదు. ఏకంగా ఎండా కాలం సెలవులకి వచ్చేది.

సెలవులకి నాకంటే రెండురోజు లాలస్కంగా వచ్చింది. సుబ్బుల్ని చూస్తే నాకు ఆశ్చర్యమయింది. సుబ్బురంగా అది సన్నబడిపోయింది.

“అమ్మా సుబ్బులికి కండలు కరిగాయే” అంటూచప్పట్లు కొట్టేను.

“పోనిద్దూ, ఆడపిల్లలు సన్నగా వుంటేనే నాజూగ్గా నుంటారు.”

అన్నది అమ్మ. మాట అయితే అన్నది కానీ. సుబ్బుల్ని చూసి అమ్మ బాధ పడ్డట్టే వుంది. సెలవులో దాన్ని మామూలు మనిషిని చెయ్యడానికి అమ్మపడ్డ తాపత్రయం అంతా ఇంతా కాదు. రోజుకొక పిండివంట చేసి పెట్టింది. కానీ అది మామూలు దుబ్బులు కాలేకపోయింది.

“ఏం తిండి పెడతారేసుబ్బులు?” అన్నాను.

ఆ విషయం ఎత్తే సరికి దాని మొగం చిన్నబోయింది. “ఏదో ఒకటి నీకెందుకు?” అంటూ మూతి ముడుచుకుంది.

అమ్మ అడిగితే చెప్పింది. అది చెబుతూంటే వళ్ళు కంపర మె తింది. మొక్కజొన్నల సంకటి, గంజీ — ఛత్ నేనయితే చదువు మానుకొని వుండును. దాంతోకూడా అదే మాట అన్నాను. “అమ్మా బాగానే చెబుతావ్. నీకేం! ఏదో ఒకటి తిని చదువుకోవాలి” అంది. దానికి చదువుమీదున్న అభిలాష అలాంటిది! అదేం ఖర్చో దాని ఆశ పూర్తిగా నెరవేరలేదు.

స్కూలు ఫెనల్ లో నేను ఫెయిల్ అయ్యాను. అది మంచి మార్కులతో ఒడ్డెక్కింది. నేను ఫెయిల్ కావడంతో నాన్న చాలా నిరాశ చెందాడు. ఎలాగైతే నా నన్ను ఓ ఇంజనీరును చేసి, నామీద చిన్న ‘జాక్ పాట్’ కొట్టాలని ఆశించినట్టుంది. నేను ఫెయిల్ కావడం మూలానా, ఆ ఆశ కాస్త అడుగంటింది, ఆయన ఎంత బాధ పడాడంటే— కాలేజీలో చేరతానని అడగడానికి సుబ్బులు సాహసించలేకపోయింది. చిన్నప్పటి మాదిరి కాదు. దానికి ఇంగితజ్ఞానం వుంది. నాన్న తన్ను పె చదువులకు పంపడని తెలుసు. అందుకని అది గమ్మున వుండి పోయింది. మనసులో ఏం మధన పడిందో—అది దానికే తెలుసు.

నేను మళ్ళీ స్కూల్లో చేరకుండా ప్రైవేటుగానే పరీక్షకు అప్లియర్ కావాలనుకున్నాను. అంటే సుబ్బులికీ, నాకూ కలిసి మెలిసి వుండే అవకాశం కలిగిందన్నమాట. అయినా నాదారి వేరు. దానిదారివేరు. నాకు క్లాసువు స్తకాలతో కుస్తీ పట్టడంతో సరిపోయేది. దానికి నాలాగ పరీక్షల బెడదలేదుగనక లెబ్రరీనుంచి వుస్తకాలు తెప్పించుకొని కూర్చునేది. చలం, కుటుంబరావు, గోపీచంద్, మునిమాణిక్యం— అందర్నీ చదువుతోంది అది అలా బేఫికర్ గా చదువుతూ కూర్చోవడం చూస్తే, నాకు కాస్త మంట గానే వుండేది. అది అంతటితో ఆపలేదు. పుండుమీద కారం చల్లినట్టు, వున్నట్టుండి ఒకరోజు కథ ఒకటి రాసుకొచ్చి, నన్ను చూడమంది.

కాన్వెంట్ ప్రాడక్ట్ కథ రాయడమంటే నాకు ఆశ్చర్యంకలిగింది. “నువ్వే రాశావా?” అన్నాను.

అది నావైపు చురచురా చూసి “మీనాన్న రాశాడనుకున్నావా?” అంది. అంతరం తెలీకుండా అది నన్ను అనరాని మాటే అంది. దానికి కండలు కరిగాక కోపం పెరిగింది. నోరు మంచిది గాకుండా పోయింది. తెలిసి దానిజోలికి పోవడం నాదే అవివేకం.

సుబ్బులు ఆ కథని ఏదో వారపత్రికకి పంపింది. అచ్చు కాలేదు. అచ్చు కాలేదుగనక అది మంచికథే అయ్యుంటుందని చాలా ఏళ్ళ తర్వాత నాకో అనుమానం కలిగింది.

ఆ యేడే నాన్న సుబ్బులికి పెళ్ళి ప్రయత్నం మొదలు పెట్టాడు. ప్రారంభించిన వేళా విశేషమో, ఏమో, దానికి సంబంధం త్వరలోనే కుదిరింది. వరుడు ఆటే ఆ స్తిపాస్తులున్నవాడు కాకపోయినా, సుబ్బులు లాగే స్కూలు ఫైనల్ దాకా చదువుకున్నాడు. అబ్బాయి సలక్షణంగానే వున్నాడు. ఇంటిపట్టున వుండి వ్యవసాయం చేసుకుంటున్నాడు.

“సుబ్బులూ నీకీ సంబంధం నచ్చినట్టేనా?” అన్నాను.

“నాకు నచ్చినవాడూ, నన్ను మెచ్చినవాడూ, నా మెడలో తాళి కట్టాలన్న గొంతెమ్మ కోర్కెలు నాకేం లేవులే” అన్నది నిర్లిప్తంగా.

సుబ్బులు మాటకేంగానీ, అమ్మకి మట్టుకు ఈ సంబంధం అంతగా నచ్చినట్టులేదు. తన అయిష్టతని సణగడంద్వారా వ్యక్తం చేసింది. నాన్న దాన్ని ఖాతరు చెయ్యలేదు. ఖచ్చితంగా చెప్పాడు. “నీకేం, కూతురికి ఇంజనీర్, డాక్టర్ కావాలంటావు. పదిహేనువేలో, ఇరవేవేలో దానికే ఖర్చుచేస్తే, మగపిల్లల గతేంకావాలి?” అన్నాడు.

“ఇంజనీరూ, డాక్టరూ, కావాలని నేను ఏడ్వటంలేదు. మరీ గతి లేనట్టు దరిద్రపు కొంపలోకి తొయ్యవద్దంటున్నాను. దానికి అక్కడ సరిగ్గా జరక్కపోతే అది మళ్ళీ మన కొంపమీదే పడుతుంది. కన్న నేరానికి అప్పుడైనా దాని మంచి చెడ్డలు మనమే చూడాలి. ఎందుకొచ్చిన గొడవ ఇదంతా?” అని అమ్మ వాదన.

నాన్న ఉలకనూలేదు పలకనూలేదు. ఆయన తీర్పుకు అపీలు లేదు. ఆయన నిశ్చయించిన సంబంధంతోనే సుబ్బులు పెళ్ళి జరిగి పోయింది.

సుబ్బులు నాకు దూరమెపోయింది. ఆయేడు నేను స్కూలు ఫైనల్ పాసయి కాలేజీలో చేరాను. నేను ఇంటర్మీడియేట్ పాస్ అయ్యేసరికి సుబ్బులు ఇద్దరు బిడ్డల తల్లి అయింది. రెండు కాన్పులూ మా ఇంట్లోనే జరిగాయి.

మూడో కానుపుకి మఱుకు అది మా ఇంటికి రాలేదు. దాని సొంత ఇంట్లోనే పురుడు పోసుకుంది. అమ్మ అక్కడేవుండి. మంచిచెడ్డలు చూసింది. అమ్మ అక్కడనుంచి వచ్చాక “ఎట్లా వుందమ్మా సుబ్బులు?” అన్నాను.

“పెళ్ళయి అయిదేళ్ళు కాలేదు. అప్పుడే మూడు కాన్పులు, ఎట్లా వుంటుంది? చిక్క సగమై పోయింది బిడ్డ” అన్నది దిగులుగా.

సుబ్బుల్ని నేను చూడక చాలా రోజులైంది. రెండో కాన్పుకి వచ్చినప్పుడు చూశాను. సుబ్బులుఊరు దాని పెళ్ళప్పుడు చూశాను. తర్వాత వెళ్ళలేదు. ఒకటి రెండుసారు అది నన్ను వాళ్ళ ఊరికి రమ్మని బలవంతం చేసింది. నేను ఏదో చెప్పి తప్పించుకున్నాను. “అయినా షావుకార్లు బీదవాళ్ళ ఇళ్ళకు వస్తారా!” అంటూ నిష్ఠూరమాడింది.

ఎందుకో వెళ్ళి సుబ్బుల్ని చూడాలనిపించింది. వీలయితే రెండు మూడురోజులుండి వదామని బయలుదేరాను. నేను వెళ్ళేసరికి పదకొండు గంటలైంది. ఇల్లు చూస్తే తాళం వేసివుంది పక్కంటివాళ్ళని వాకబుచేస్తే తోట దగరకు వెళ్ళిందని చెప్పారు. తోట ఎక్కడుందో విచారించి. కాళ్ళేడ్చుకుంటూ అక్కడకు వెళ్ళాను. సుబ్బులు కూలీలతో కలుపు తీయిస్తోంది పుట్టింటి వాళ్ళనిచూస్తే పుట్టెడు సంతోషం కలుగుతుందను కుంటాను ఆడవాళ్ళకి. నన్నుచూసి మహదానందం పొందింది అది. కుశల ప్రశ్నలు వేసి “ఇంటికి పోదాంపద” అన్నది.

“పిల్ల లేరీ?” అన్నాను.

సుబ్బులు కందిసాలుకేసి చూపింది. దాని సంపద అంతా కంది చెట్ల నీడలో వుంది. సుబ్బులువెళ్ళి చంటిబిడని తీసుకుంది. పెదదానికి నాలుగో ఏడనుకుంటాను. నడవగలదు. రెండోబిడని నేను ఎత్తుకున్నాను.

“ఎన్నేళ్ళు పాపకి ?” అన్నాను.

“దానికా ? నాలుగోనెల. బంగారుతల్లి. ఏడుపే ఎరగదు. ఎక్కడెసినా వుస్తకంలా పడుకుంటుంది,” అంటూ దారిపొడుగునా దాని పరాక్రమం వర్ణించి మురిసిపోతున్నది.

ఏడవడానికి చాలినంత శక్తి లేదేమో అని నా అనుమానం : సుబ్బులు ఇంటికొచ్చినాక, గబగబా వంట మొదలెట్టి ఒంటిగంటకి పూర్తి చేసింది పులగమూ, గోంగూర పచ్చడి, పచ్చిపులుసూ.

నేను భోంచేసుండగా “ఇంట్లో పాడిలేదు. అవస్థగా వుంది” అన్నది. సుబ్బులు నాకు నెయ్యి పడ్డించలేదు. అందుకని సంజాయిషీ యిచ్చుకున్నట్టుంది.

నాకు ముద్ద దిగడం కొంచెం కష్టమే అనిపించింది. పిల్లలు మాత్రం ఆవురావురుమని తింటున్నారు.

“రోజూ పొలంనుంచి వచ్చి వంటచెయ్యాలా ?” అన్నాను.

“ముప్పుటలా వంటలూ, వార్పులూ చేసుకుంటూ కూర్చుంటే అయినపే సంసారం. ఉదయం చేసుకున్నదే మధ్యాన్నం తింటాం. అక్కడికే తీరిక దొరకడంలేదు” అన్నది.

పిల్లలిద్దరూ ఆవురావురుమని ఎందుకు తింటున్నారో నాకు బోధ పడింది. వేడిగావున్న భోజనంకూడా వాళ్ళ ప్రాణాలకి స్పెషల్ కింద లెక్క :

నా భోజనం అయ్యాక మా బావ పొలంనుంచి వచ్చాడు. “ఎప్పుడొచ్చావ్ ? అంతా బాగున్నారా ?” అంటూ పలకరించటంతప్ప, నాతో బాటు కూర్చొని, కాసేపు మాట్లాడటానికి ఆయనకు తీరికేలేదు.

రాత్రి ఏడింటివరకు ఆయన పత్తాలేడు. రాత్రి భోంచేసి. వెన్నెల్లో మంచాలువేసి పడుకున్నాక. ఆయన తన ప్రణాళికలు వివరించడానికి

మొదలేట్లాడు. ప్రణాళికలంటే—ఆయనకున్న పదివేలరూపాయల బాకీవి తీర్చడానికి వేసుకున్న ప్రణాళికలు ; పంచవర్ష ప్రణాళికల్లా ప్రణాళికలు మట్టుకు బాగానే వున్నాయి.

“సోషలిజం వస్తే, అందరికీ సుఖశాంతులు వుంటాయట. అవునా అన్నా ?” అన్నది మా సుబ్బులు.

“ఇకచాలే నోరు మూసుకో” అన్నాడు మా బావ,

“సోషలిజం మాట ఎత్తితే మీ బావకి మంట.”

“ఎందుకూ ?” అన్నాను నేను.

“సోషలిజమంటే మంట పుట్టడానికీ, కంపర మె తడానికీ, మిలులూ కార్నూ వుండనవసరం లేదు. ఒక గజ్జికుక్కపిల్లా. ఒక గొడుమేకా చాలు. మీ బావకి పదెకరాల పొలం వుంది. దానిమీద పదివేల అప్పు వుంటే మాత్రమే !” అన్నది మా సుబ్బులు నవ్వుతూ.

“మాటిమాటికీ అప్పులున్నాయని ఎత్తిపొడవ నవసరంలేదు. ఐదేళ్ళపాటు తాలిచూడు. అప్పులన్నీ తీర్చి, మరో పదెకరాల పొలం కొనకపోతే అప్పుడను.”

మా బావకి పెద్ద ఆశేవున్నది. తలకుమించిన అప్పులు తీర్చడమంటే చిలులుపడ కుండను నీటితో నింపడంలాంటిది. చెమటోడిస్తే అప్పులు తీరుతాయా ఎక్కడన్నా! ఈ విషయం మా బావ గ్రహించినట్టు లేదు. ఆశ వున్నచోట అజ్ఞానమూ వుంటుంది మరి.

తెల్లవారినాక నాకు అక్కడ వుండాలనిపించలేదు, అవును, ఉండి ఏం చెయ్యను ? వాళ్ళ పనిపాటలకి ఆటంకం.

“వెళ్తానమ్మా” అన్నాను.

“వెళ్ళిరా, బాగా పనులున్నప్పుడు వచ్చావు. ఏం పొదుపోతుంది ఇక్కడ ? ఈసారి వస్తే ఎండాకాలం రా. మాకూ తీరుబాటు వుంటుంది” అన్నది సుబ్బులు.

“అలాగే,” అన్నాను.

నిజానికి మళ్ళీ ఎండాకాలం అక్కడికి వెళ్ళాననుకోలేదు. కానీ వెళ్ళక తప్పలేదు. ఉన్నట్టుండి, సుబ్బులికి సీరియస్ గా వుందంటూ మనిషి వచ్చాడు. ఇంట్లో అందరం బయలుదేరాం, మేం వెళ్ళేసరికి ఇంటినిండా జనం పోగొట్టారు. డాక్టరు ఇంజనీర్ ఇస్తున్నాడు. సుబ్బులికి స్పృహలేదు. నాకు ఏదో అంతా కలగా వుంది డాక్టరువెంట గుంపుని చీల్చుకొని బయటికి వచ్చాను. సుబ్బులు కండిషన్ ఎట్లా వుందో డాక్టర్ని అడుగుదామను కున్నాను. కాని గొంతు పెగలేదు. డాక్టరు నా పరిస్థితి అర్థం చేసుకున్న ట్టుంది. నా వైపు తిరిగి పెదవి విరిచాడు.

“ఏం జబ్బు?” అన్నాను నూతిలో గొంతుకతో.

“ఏం చెప్పమంటారు. కాంప్లికేటెడ్ కేసు. మాల్ నూట్రీషిన్. మనిషిని పీల్చి పిప్పిచేసింది. మనిషి సరయిన తిండి తీర్థాలు లేకపోతే ఎన్నాళ్ళు బతుకుతుంది?”

నా కడుపు భగ్గుమంది. ఇంట్లో అంతా ఒక్కసారి గొలుమన్నారు. సుబ్బులికి శాశ్వతమైన తీరుబాటు లభించింది. ఇక దానికి ఏ బాధలూలేవు. అయినా ఏడవకుండా వుండలేకపోయాను.

సుబ్బులు జాపకంవస్తే, ఇప్పుడూ ఏడుపు వస్తుంది. అవును ఏడ్వటంతప్ప ఏమీ చేతగాని వాళ్ళం మనం!